

Paarse korenbouten

Op dinsdagmiddag 29 mei j.l. gaf ik in het kader van een opfriscursus libellen voor laagveenmensen van Natuurmonumenten 's middags een excursie op het Oppad bij Kortenhoef. Prachtig weer, er vlogen alle laagveensoorten die je je maar kunt wensen. Op een gegeven moment werd ik geroepen, want men had een paarse libel ontdekt. En ja hoor, purper! Ofwel: verse blauwe berijping terwijl middenop het achterlijf het oranje er doorheen schemerde; langs de randen van het achterlijf was het dier nog feloranje. Tezamen leverde dat een paarse gloed op. Als je zo'n beest in de vlucht langs je ziet scheren kan dat inderdaad iets *Trithemis*-achtigs aandoen! Iets van de discussie in een van de vorige NVL Nieuwsbrieven. Het was dus een mannetje bruine korenbout. We hebben diverse mannetjes op deze manier gezien, vooral zittend. Eenmaal zag ik er een vliegen, maar ik keek er zo goed bovenop dat ik er toch geen *Trithemis*-associatie bij kreeg.

Tieneke de Groot

Libellen in de stad Utrecht

Stichting Ecologisch Advies, (StEA), heeft als doel het versterken van de natuur in en om de stad Utrecht. Daarnaast willen we de betrokkenheid van de bewoners met die natuur vergroten. We inventariseren de planten en dieren, geven excursies, overleggen met de gemeente, geven adviezen aan bewonersgroepen en brengen een nieuwsbrief uit. We zijn al een paar jaar actief in de stad Utrecht.

Na een amfibieën- en een egelproject, waarbij de hulp van bewoners werd ingeroepen voor het verzamelen van waarnemingen, heeft StEA het plan opgevat om op een dergelijke manier informatie over andere dieren in Utrecht te verzamelen. Dit keer gaat de aandacht uit naar libellen.

In en rond watergangen en tuinvijvers zijn libellen te zien en wij willen graag meer inzicht in de verschillende biotopen en de soortsaanpak binnen de stad. Voor geïnteresseerden hebben we een tabel gemaakt waarmee een aantal soorten redelijk eenvoudig op naam te brengen is.

Met deze informatie kunnen suggesties worden gedaan voor beheer en inrichting van wateren en hun omgeving aan waterschap, gemeente en burgers. Bovendien vormen libellen een prima middel om de belangstelling voor de natuur te vergroten.

Bij dit project hebben we speciale aandacht voor de, voor iedereen herkenbare, Weidebeekjuffer die de afgelopen jaren via de Kromme Rijn Utrecht is binnengedrongen.

Wij hopen dat libellenliefhebbers in Utrecht hun waarnemingen uit eigen tuin, het park in de buurt en dergelijke aan ons door willen geven. Waarnemingen kunt u doorgeven op onderstaand adres. We zijn benieuwd!

Erik Crins, StEA
Postbus 1007
3500 BA Utrecht, tel. 030-2315653
e-mail: stea.utrecht@wxs.nl
internet: <http://home.wxs.nl/~stea.utrecht>

Oproep larvenhuidjes

De KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland werkt aan een diabeestand van exuvia. Het is de bedoeling dat de exuvia van alle Nederlandse libellensoorten op de gevoelige plaat komen. Graag zouden we 100% zekere huidjes ontvangen van soorten die minder algemeen of zeldzaam zijn of alleen algemeen zijn in zeer specifieke biotopen (zoals bijvoorbeeld *Somatochlora arctica* in hoogveengebieden). Larvenhuidjes kunnen toegestuurd worden naar ondergetekende in luciferdoosje of filmkokertje voorzien van soortnaam en het geheel in een envelop. Als het mogelijk is ontvangen we graag meerdere huidjes per soort.

Van de minder algemene soorten hoeven *Aeshna isosceles*, *A. juncea*, *A. subartica*, *Gomphus pulchellus*, *G. vulgatissimus*, *Onychogomphus forcipatus*, *Leucorrhinia dubia*, *L. pectoralis* en *L. rubicunda* niet meer gezocht te worden, die zijn reeds in ons bezit. Het is niet noodzakelijk dat alle huidjes uit Nederland afkomstig zijn. Ook in het buitenland gevonden huidjes van (ooit) in Nederland waargenomen soorten zijn zeer welkom. Als dit project wat verder gevorderd is, komen we er zeker wat uitgebreider op terug. Tot dan!

Jan-Willem van Velzen
Brouwersstraat 57
2013 WG Haarlem, (023) 5317756
janwannel@freeler.nl

(let op: nieuw e-mail adres!, voortaan dit gebruiken)

Towards an exchange-office for exuvia of the Western-Palaearctic

In the last decade the interest in and the knowledge of the exuvia of European Odonata has grown considerably. With the publications of Heidemann & Seidenbusch 1993, Gerken & Sternberg 1999, and Norling & Sahlen 1997, almost all European exuvia can be identified. Yet the identification remains difficult and material for comparison is often necessary.

In order to solve this problem and to stimulate further research on exuvia we have taken the initiative to start an exchange-office for exuvia. The principle is simple: everyone who would like to have exuvia of certain species sends a letter or e-mail. Within a few weeks the requested exuvia will turn up in your post-box. In return of this we ask you to send us exuvia of species which you have found in number. In this way we can make someone in Poland happy with reference-material of *Crocothemis erythraea* from France, while a person in Great-Britain will be happy receiving Polish material of *Coenagrion lunulatum*.

The list below shows which species are already present in the exuvia-bank and can be ordered. At the moment all the material available is from the Western-Palaearctic (mainly Europe). Depending on the support of other exuvia-collectors the number of species will grow in the next year. In the future an updated list of the available material can be ordered by sending an e-mail. Any material forwarded to the exchange-office should

be accompanied with information on the date and the locality.

Literature

- Heidemann, H. & R. Seidenbusch, 1993. Die Libellenlarven Deutschlands und Frankreichs, Handbuch für Exuviensammler. Verlag Erna Bauer, Keltern.
- Gerken, G & K. Sternberg, 1999. Die Exuvien Europäischer Libellen (Insecta, Odonata). Huxaria Druckerei GmbH, Verlag und Werbeagentur, Höxter.
- Norling, U & G. Sahlen, 1997. Odonata, Dragonflies and Damselflies. In: Nilsson, A. (ed.) 'Aquatic Insects of North Europe, a taxonomic handbook, Volume 2 (Odonata – Diptera)' Apollo Books, Stenstrup, 13-63.

Thijs van Trig
Hafkenscheidtlaan 50
2191 BR De Zilk
The Netherlands
e-mail: t.vantrigt@hetnet.nl

Vincent Kalkman
National Museum of Natural History
Darwinweg 2
2333 CR, Leiden
The Netherlands
e-mail: kalkman@naturalis.nnm.nl

Exuviae of the species beneath are present and can be ordered.

<i>Epallage fatime</i>	<i>Onychogomphus uncatulus</i>
<i>Lestes macrostigma</i>	<i>Onychogomphus flexuosus</i>
<i>Sympecma peadisca</i>	<i>Cordulegaster boltonii</i>
<i>Erythromma najas</i>	<i>Cordulea aenea</i>
<i>Aeshna cyanea</i>	<i>Epithea bimaculata</i>
<i>Aeshna grandis</i>	<i>Somatochlora flavomaculata</i>
<i>Aeshna isosceles</i>	<i>Somatochlora metallica</i>
<i>Aeshna juncea</i>	<i>Oxygastra curtisii</i>
<i>Aeshna mixta</i>	<i>Crocothemis erythraea</i>
<i>Aeshna subarctica</i>	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
<i>Aeshna viridis</i>	<i>Leucorrhinia dubia</i>
<i>Anax imperator</i>	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
<i>Boyeria irene</i>	<i>Leucorrhinia rubicunda</i>
<i>Brachytron pratense</i>	<i>Libellula depressa</i>
<i>Caliaeschna microstigma</i>	<i>Libellula quadrimaculata</i>
<i>Gomphus pulchellus</i>	<i>Orthetrum cancellatum</i>
<i>Gomphus vulgatissimus</i>	<i>Sympetrum danae</i>
<i>Gomphus schneideri</i>	<i>Sympetrum striolatum</i>
<i>Gomphus flavipes</i>	<i>Sympetrum vulgatum</i>
<i>Lindenia tetraphylla</i>	
<i>Onychogomphus forcipatus forcipatus</i>	
<i>Onychogomphus f. albotibialis</i>	

Oproep voor alle larvenhuidjesverzamelaars

Zoals in dit voorgaande stukje te lezen, ga ik een lijst maken van larvenhuidjesverzamelaars in Nederland en buiten Nederland.

Deze lijst met namen en adressen wordt alleen verzonden naar iedere larvenhuidjesverzamelaar op de lijst (i.v.m. privacy).

De bedoeling is om te weten te komen wie larvenhuidjes verzamelt en of je met andere verzamelaars kan ruilen.

Ook wil ik te zijner tijd een lijst publiceren in de Nieuwsbrief van de NVL, met alleen de namen (zonder adressen of prive-gevoelige gegevens) van de larvenhuidjesverzamelaars en uit hoeveel larvenhuidjes hun verzameling bestaat.

De bedoeling hiervan is om libellen-minnend Nederland een indruk te geven wie zich met larvenhuidjes bezighoudt en hoe groot de larvenhuidjesverzameling van een ieder is.

Ben je geïnteresseerd, stuur dan per e-mail, per post of per telefoon de volgende gegevens:

1. Naam
2. Adres
3. Telefoonnummer
4. E-mail
5. Uit hoeveel larvenhuidjes bestaat de verzameling?
6. In welk jaar begon je te verzamelen?
7. Uit hoeveel landen komen de larvenhuidjes?

Stuur dit naar

Thijs van Trig
Hafkenscheidtlaan 50
2191 BR De Zilk
tel. : 0252 - 524079
e-mail : t.vantrigt@hetnet.nl

Actie Vuurjuffer in de kop van Noord-Holland

Onder andere in het kader van het jubileum van de landelijke KNNV heeft de afdeling Den Helder e.o. op 14 april jl. de Actie Vuurjuffer gestart. Door de lokale media is de actie onder de aandacht gebracht en zijn folders en posters verspreid. Op 29 april was het onderwerp bij Vara's Vroege vogels.

Na twee jaar onderzoek blijkt de Vuurjuffer de enige algemene Nederlandse libellensoort te zijn die in dit gedeelte van de duinen nog niet is aangetroffen. Wel is de Vuurjuffer een aantal maal bij particuliere vijvers waargenomen.

Het doel van de actie is inzicht te verkrijgen in de verspreiding en aantallen Vuurjuffers in de regio en om vijverbezitters en andere natuurliefhebbers kennis te laten maken met libellen. Met de regio wordt bedoeld het gebied vanaf Schagen tot en met Texel. De Vuurjuffer is namelijk in deze regio schaars en op Texel zelfs onbekend.

De Vuurjuffer is voor iedereen vrij makkelijk te herkennen en verschijnt zoals bekend vroeg in het jaar. Dit alles maakt dit dier tot een geschikt actie onderwerp. Deelnemers kunnen een folder aanvragen.

Met behulp van een invulformulier uit de folder kan men de waarnemingen aan het meldpunt doorgeven.